

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN DE HUMANISTISCHE LUISTERKRING

Administratie Humanistische Luisterkring, Oudegracht 152, Utrecht. Postgiro 58.
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling f 4,- per jaar, buitenland f 4,60 per jaar.
Voor leden van de Humanistische Luisterkring f 3,- per jaar. Losse nummers f 0,25.

OPROEP

Honderdduizenden radioluisteraars

zetten de radio aan op zondagmorgen kwart voor tien. Dat is de uitzending van het humanistische woord in de rubriek Geestelijk Leven. Tallozen doen hetzelfde op de laatste maandag van de maand om kwart voor vijf 's middags, of op andere momenten dat er humanistische uitzendingen zijn. VARA, AVRO, VPRO verlenen regelmatig of van tijd tot tijd gastvrijheid aan het humanistische woord. Dat is mooi, maar

de Humanisten' hebben geen eigen zendtijd

zoals de kerken die hebben. Toch vertegenwoordigen zij een belangrijke groep in ons volk. Dat blijkt wel uit de stroom reacties van luisteraars. Maar de humanisten zitten op de schopstoel. En het is de vraag of zij hun uitzendingen zullen behouden als de nieuwe omroepwet er is. Want de gastvrijheid van de omroepverenigingen is niet onbeperkt. En

ook de nieuwe Omroepwet geeft de Humanisten geen eigen zendtijd

Zo dreigt het humanistische woord te worden verbannen uit de aether! Daarvan zullen de humanistische luisteraars de dupe zijn. Maar evengoed degenen die als sympathiserenden of buitenstaanders het humanistische geluid op prijs stellen. Zij allen zullen hun stem hiertegen willen laten horen. Evenals andersdenkenden die de humanisten hun plaats in het radiobestel niet willen onthouden. Dat kan nu door toe te treden tot de

Humanistische Luisterkring „Het Woord van de Week”

Dat is niet een nieuwe omroepvereniging,

maar een groep van met het bedreigde humanistische woord sympathiserenden. Het gaat om een plaats voor het humanisme in de aether, op soortgelijke basis als de uitzendingen voor kerkgenootschappen. De ondertekenaars roepen U op de humanistische uitzendingen, die voor zo velen zo veel betekenen, niet in de steek te laten. De Humanistische luisterkring staat voor U open. Dus

sluit U aan voor één gulden per jaar

Uw ene gulden betekent voor de Luisterkring nieuwe mogelijkheden. Zend dus een briefkaart met Uw naam en adres en één gulden extra aan postzegels of een girooverschrijving op no. 58 ten name van de

HUMANISTISCHE LUISTERKRING,
Oudegracht 152, Utrecht

DOE HET TERSTOND

H. Bentz van den Berg, S. J. van den Bergh, Dr. J. C. Brandt-Corstius, Mej. J. J. Th. ten Broecke Hoekstra, Dr. A. L. Constandse, Mr. A. A. L. F. van Dullemen, Th. M. van Erp, D. W. van Hattem, Prof. Dr. T. T. ten Have, Mevr. D. Heroma-Meilink, Mr. N. J. C. M. Kappeyne van Coppelio, Mr. M. Knap, Dr. S. L. Mansholt, Ir. A. Paulen, Dr. J. P. van Praag, Dr. D. H. Prins, Mr. Dr. H. J. Roethof, Dr. B. W. Schaper, Mr. A. Stempels, Prof. Dr. G. Stuiveling, Mej. Mr. M. Tjeenk Willink, Mr. Dr. J. In 't Veld, Prof. Dr. L. G. van der Wal, Mr. H. B. J. Waslander, Prof. Dr. F. Zernike.

WEER EEN JAAR HUMANISTISCH VERBOND

Wij leven in een wereld waar de actualiteit regeert. De krant brengt ons dagelijks het laatste nieuws. De mannen van de pers jagen achter de nieuwtjes aan en betwisten elkaar de voorrang. De radio heeft z'n nieuwsuitzendingen, die men méér beluistert dan enig ander programma. De televisie heeft z'n direkte weergave van belangrijke gebeurtenissen, zodat we in staat zijn die te zien en te horen op het moment zelf dat ze plaats vinden. In de politiek vraagt men elkaar naar het nieuwste nieuws. In de mode volgt men de laatste modellen van Parijs. In de literatuur moet men de pas-verschenen romans en dichtbundels hebben gelezen. Alles richt zich naar het jongste, het wordende, het verrassende, het nog nooit vertoonde. Bij de herhaling begint de verveling. Wat niet nieuw is, heeft eigenlijk al afgedaan.

De jacht naar de actualiteit is zeker geen modern verschijnsel. Ook uit het oude Rome, tweeduizend jaar terug, kennen wij die opmerkelijke belangstelling voor het allerlaatste, en die minachting voor wat van gisteren is, om van eergisteren maar te zwijgen. Maar modern is wel de superieure techniek waarmee deze menselijke behoefte bevredigd wordt. Modern is wel geheel dat apparaat van kranten en brochures, van telefoon en radio en televisie, waardoor tegenwoordig ook de gewone mens in gewone omstandigheden in staat gesteld wordt „bij” te zijn. Want bij-zijn, niet achter-zijn, niet van gisteren zijn, is een voorwaarde voor het respect van anderen, en dus ook voor het zelfrespect. En niettemin is deze actualiteit een hoogst onnozele, veelszins overbodige zaak. Het menselijk leven bestaat waarachtig niet uit nieuws of nieuwtjes. Wie een beetje geschiedenis kent, bijvoorbeeld van de oude Egyptenaren, de Grieken van lang voor onze jaartelling of onze eigen Germaanse voorouders, weet wel beter. Men hoeft niet zo heel veel te begrijpen om ervan overtuigd te zijn, dat tweeduizend, drieduizend jaar geleden de mensen net zo waren als wij nu. Bij alle wijzigingen die de wereld te zien heeft gegeven, bij alle wisselingen van regeringsvormen, bij alle verschuivingen van macht, bij alle ontdekkingen en uitvindingen is één ding altijd onveranderd gelijk gebleven: de mens zelf en de grondstructuur van zijn bestaan. Het menselijk leven is altijd en overal begonnen met een geboorte; het is altijd en overal gegaan langs de fasen van jeugd en puberteit naar de volwassenheid; het heeft in z'n volwassenheid altijd en overal op eendere wijze nieuw leven verwekt; altijd en overal is het bedreigd geweest door ziekte en ongeluk; altijd en overal is het tenslotte overgegaan in ouderdom en geëindigd in de dood. Dit *wezenlijke* patroon van het menselijk leven is zo oud als de mensheid, en het raakt veel dieper gronden, ook van het menselijk individu, dan

welke „actualiteit” dan ook. De geboorte van een kind overtreft in hartgrondig belang voor de moeder en ook voor de vader het nieuwste nieuws over de kabinetscrisis, al zijn de twee jonge ouders nóg zo geïnteresseerd in politiek. De dood van een lid uit het eigen gezin, van een naaste bloedverwant of een intieme vriend schokt de mens dieper dan een krantenkop in vette kapitalen. En toch zijn sterven en geboren worden alledaagse feiten, die alleen in Nederland al plaats vinden met een snelheid van één à twee per minuut. En in Nederland woont maar een half procent van de wereldbevolking....

Zoals geboorte en dood van wezenlijk belang zijn, ook al komen ze iedere dag duizenden malen voor, en zoals liefde en leed van wezenlijk belang zijn, al kan men niets algemener bedenken, zo zijn er ook in de maatschappij verschillende heel gewone zaken van ongewone betekenis. Dingen die er haast onopvallend zijn, waaraan men gewend is, waaraan men geen bijzondere aandacht meer schenkt, maar die men plotseling met schrik zou missen, indien ze er eens niet meer waren. Er is een tijd geweest, dat het georganiseerde Humanisme groot nieuws was, heet van de naald. Het was in het voorjaar van 1946, bij de oprichting van het Humanistisch Verbond. Er zijn wel meer tijdstippen geweest, dat het georganiseerde Humanisme groot nieuws was, niet enkel bij het eerste en het tweede lustrum, niet enkel bij het eerste internationale congres, bijeengeroepen in Amsterdam, maar meer nog op ogenblikken van felle strijd of van indrukwekkend succes. Want in de loop van de jaren zijn er door de kleine groep van allengs pas een tienduizend leden successen behaald, waar het buitenland ons om benijdt, al zijn ze hier gemeengoed geworden. Het humanistische werk in de arbeiderskampen, begonnen toen die nog DUW-kampen heetten, is daar een voorbeeld van. Het humanistische werk in gevangenissen en huizen van bewaring eveneens. Ten dele weet het grote volksdeel van de buitenkerkelijken niet, dat dit werk gebeurt en *wat* dit werk inhoudt; en voorzover men het wel zo wat weet, is het immers oud nieuws. Zoals geheel de werkzaamheid van het H.V., de voortdurende reeks bijeenkomsten in de zestig gemeenschappen, de geregelde uitgave van het 14-daags blad „Mens en Wereld”, de studiedagen, het jaarlijks congres en al wat er verder gedaan wordt, uiteraard een traditie gaat worden, en dus behoort tot de rubriek oud nieuws.

Waarde luisteraar, ik heb daar vrede mee: ook uw boterham met kaas of koek is oud nieuws, ook uw ademhaling is traditie. Ge hebt het levensbelang daarvan misschien aan den lijve ondervonden in de hongerwinter — en anders *ik* wel — en ge hebt geen behoefte aan een herhaling van die proef op

de som. Zo staat het ook met ons, georganiseerde humanisten. Wij hebben onze beweging niet zó maar opgericht en uitgebouwd, als een genoeglijk tijdverdrijf, maar als een harde, dubbele noodzaak. Een noodzaak-naar-binnen, omdat wij meenden dat voor tienduizenden in ons land de bewustwording en verdieping van hun levensbesef geen andere kon zijn dan die van een ondogmatisch, principieel vrijzinnig Humanisme. Een noodzaak-naar-buiten: omdat wij meenden dat de rechten en vrijheden van het groeiende buitenkerkelijke volksdeel niet onbetwist waren, en dus verdediging en consequente vormgeving nodig hadden. Die dubbele noodzaak is ook vandaag, nu in Rotterdam het Humanistisch Verbond zijn jaarlijks congres houdt, nog onverminderd aanwezig. Tienduizenden zijn er in ons land, die humanist zijn zonder dat ze het weten, d.w.z. die onbewust of halfbewust voortleven, en eerst volop zichzelf zouden worden als ze in klare bewustheid zich rekenschap gaven van hun wezenlijke overtuiging. Voor hen is ons werk noodzakelijk, voortdurend en onverzwakt. Maar niet minder duidelijk is de noodzaak tegenover degenen, die ons ons recht niet gunnen en zich uitputten in soms meelijwekkende betogen om het Humanisme te maken tot een tweede-rangs idee, en zo mogelijk de humanisten tot tweede-rangs burgers.

Enige jaren terug heeft een minister van justitie zijn onderwaardering voor onze humanistische levensvisie openlijk uitgedrukt in de formule: „Stenen voor brood”. De verontwaardiging, die toen in brede kring is ontstaan, is al lang weer geluwd. Maar de gezindheid, die deze formule in eerlijke onnozelheid uitsprak, is allermindst geluwd. Ook na dertien jaar is het H.V. er niet in geslaagd, de minister van defensie en de hoge militaire autoriteiten ervan te overtuigen, dat de officiële geestelijke verzorging van kerkelijke zijde een recht is, dat een voorrecht, ja een onrecht wordt als men de gevraagde geestelijke verzorging van humanistische zijde afwijst. Wie het rapport leest, dat enkele weken geleden door anti-revolutionaire deskundigen is uitgebracht juist inzake dit begrip van humanistische geestelijke verzorging, heeft aan enkele citaten genoeg, ja te veel. De mening dat de overheid, overeenkomstig onze grondwet, gehouden is tot gerechtigheid en objectiviteit jegens allen gelijkelijk, vindt daar bepaald minder aanhang dan de begeerte om ook met overheidsgeld en staatkundige middelen de eigen kerkelijke overtuiging te handhaven boven en tegen een buitenkerkelijk humanisme. En wie tenslotte ook maar enigszins op de hoogte is van het ontwerp

omroepwet, die weet dat aan de kerken eigen zendtijd wordt toegestaan, boven de zendtijd van de confessionele radio-verenigingen, maar dat tegelijkertijd aan een levensbeschouwelijke organisatie als het Humanistisch Verbond, dat uiteraard geen kerk is of zou willen zijn, de eigen zendtijd zal worden geweigerd.

Het lijkt me niet nodig, nog méér feiten te vermelden om aan te tonen van hoeveel belang het Congres van het Humanistisch Verbond wel is. Het komt bijeen in een jaar, waarin de confessionele partijen in ons land hun geringe meerderheid hebben zien slinken, maar geenszins bereid zijn de hun nog overgebleven machtspositie ongebruikt te laten; integendeel. Het komt bijeen in een tijd, die de afschuwelijkste spanningen en bedreigingen in de wereldsituatie te zien geeft, in het Westen Berlijn en in het Oosten Tibet: een goed-getimede gelijktijdigheid, zoals al zo vaak. Het komt bijeen, terwijl geheel andere problemen en dus geheel ander „nieuws” de aandacht opeisen, en we behoeven er dus niet op te rekenen dat we vermeld zullen worden op de voorpagina en met een vette kop. En toch is het werk van het Humanistisch Verbond nog iets méér dan „een beetje”....

Als men in één woord wil weten, wat het Humanisme is en wil, dan kan men het noch korter, noch beter zeggen dan met de woorden: het gaat om de mens. Om iedere mens, om de mens als zodanig, om het menselijke in de mens. Er zijn allerlei instanties en instituten die bepaalde diensten verrichten, die voor de mens van groot belang zijn. Politieke partijen zorgen voor de staatsinrichting en de wetgeving; politie-agenten en rechters zorgen voor de openbare orde; vakbewegingen zorgen voor de lonen en de belastingdienst zorgt ervoor dat we niet allemaal tegelijk rijk worden; en voetbalverenigingen zorgen voor sportwedstrijden en orkesten voor muziek, en radio en televisie zorgen voor ontwikkeling en ontspanning, en kranten zorgen voor het nieuws. Het is allemaal nuttig en noodzakelijk, en ik ben niet van plan iets daarvan te verbieden of af te schaffen, ook al had ik de macht daartoe. Maar als men zich afvraagt, of enig instituut zorgt voor de mens, voor de buitenkerkelijke mens als zodanig, dan is dat noch de partij, noch de staat, noch de politie of de belastingdienst, noch de vakbeweging of de voetbalvereniging, noch zelfs de radio, de televisie of de pers.

Daartoe is een eigen organisatie nodig, een eigen levensbeschouwelijke gemeenschap, een eigen verbond. Wie dát erkent, weet ook dat het congres van het Humanistisch Verbond vandaag van wezenlijker belang is, dan welk nieuws dan ook.

Prof. Dr. G. STUIVELING.

VAN MENS TOT MENS

I DE VERHOUDING TUSSEN MAN EN VROUW

E nige weken geleden is een klein land in het nieuws geweest, waar bij een volkstemming een beslissing viel, die mij wel even verbaasd heeft en mogelijk ook U. Het was geen zaak van leven of dood, van oorlog of vrede, het was een simpel referendum in Zwitserland, waar de kiezers, alleen mannen, met een meerderheid van twee derden tegen één derde uitmaakten dat de vrouwen géén kiesrecht zouden hebben. Deze kwestie was al meer aan de orde geweest en voor de zoveelste maal besliste Adam: géén kiesrecht voor Eva. En het meest verwonderlijke voor ons was wel de wijze waarop vele vrouwen hun nederlaag aanvaardden, niet met gelijkmoedige berusting in een nu eenmaal onafwendbare beschikking van het lot, maar, als we onze dagbladcorrespondenten mogen geloven, met nogal wat hilariteit alsof het een bijzonder geslaagde grap was. Alleen een aantal leraressen in Bazel nam de zaak ernstiger en ging in staking. Zwitserland bleef daarmee het enige land in Europa dat, op enkele kantons na, geen vrouwenkiesrecht kent. Wanneer men wil aannemen dat gehuwde vrouwen toch nog altijd wel door haar mannen enige politieke invloed uitoefenen, dan blijven er toch nog op een bevolking van ongeveer vijf miljoen ruim 700.000 vrouwen over, weduwen, gescheiden vrouwen en vrouwen die nooit getrouwd zijn geweest, die van elke politieke invloed verstoken blijven. En dat in Zwitserland, een land van onverdacht democratische gezindheid en een eeuwenoude democratische traditie. Zou niet juist die traditie hier de Zwitserse kiezers tot hun „neen” hebben geïnspireerd? Dat is volstrekt niet onmogelijk!

Het is niet mijn bedoeling, luisteraars, op deze kwestie nader in te gaan, hoe interessante beschouwingen men hier ook aan zou kunnen vastknopen. Wij, die vrouwenkiesrecht een doodgewone zaak vinden, waaraan we al meer dan dertig jaar gewend zijn, wij zien hier hoe anders men in Zwitserland over de plaats van man en vrouw, althans in het politieke vlak, denkt dan bij ons. Of niet, misschien? Is het soms zo dat wij wel al lang kiesrecht voor de vrouw hebben en zelfs sedert kort een huwelijkswetgeving, die de gelijkstelling van man en vrouw beoogt, aan beiden gelijke rechten geeft, terwijl wij in feite hieraan nog niet toe zijn? De rechtskundige rubriekjes in verschillende dagbladen geven in dit opzicht wel eens voedsel aan boze vermoedens, wanneer in zo'n stukje de kwestie man — vrouw aan de orde komt. Jammer eigenlijk dat door bijzondere omstandigheden de vrouw, die dit onderwerp voor U behandelen zou, moest uitvallen. Zij zou ongetwijfeld veel belangwekkends hebben kunnen zeggen van haar standpunt als vrouw uit. Mannen immers hebben al zo vaak over deze zaken hun mening gegeven. Vroeger was alles veel gemakkelijker voor

de man en misschien ook voor de vrouw. De man was baas en daarmee uit, dat klopte met de publieke opinie en wee de man, van wie men spottend zeggen kon dat „zijn vrouw de broek aan had”. Hij gold voor een sul, een pantoffelheld. In de praktijk viel het met die onderdanigheid van de vrouw wel mee. Een flinke, pientere vrouw wist zich wel te laten gelden en zij was zich van haar invloed ook heel goed bewust. Men leze er de brieven van Maria van Reigersberch maar eens op na, de trouwe echtgenote van Hugo de Groot, de vrouw van wie Vondel dichtte dat zij „duizend mannen te erg” was. Dit in verband met de door haar beraamde ontsnapping van haar ega in de befaamde boekenkist. Maar ook de vrouw uit het gewone volk wist heel goed dat haar mening meetelde. Een oud gezegde luidt: „de man is het hoofd, maar de vrouw is het nekje, en als het nekje niet wil, kan het hoofdje niet draaien”, een beeldende uitspraak die de praktische situatie uitstekend karakteriseerde. Zo maakte de vrouw van de nood een deugd, maar dit alles heeft weinig of niets te maken met een principiële erkenning van gelijke rechten voor man en vrouw, en nogmaals: het is de vraag of wij daar op dit moment al werkelijk aan toe zijn. Dit immers is een zaak van inzicht en bereidheid naar dat inzicht te leven en niet alleen van kiesrecht en huwelijkswetgeving. Als ik mij niet vergis was Multatuli in ons land de eerste man, die principiële stelling nam tegen de algemeen aanvaarde achterstelling van de vrouw. Hij kleepte zijn kritiek in de vorm van een gelijkenis, de parabel Thugatêr in zijn Minnebrieven, en kante zich daarin tegen het stelselmatig domhouden van het meisje en tegen de dubbele moraal. De strijd voor de rechten van de vrouw is overigens géén mannenwerk geweest, de emancipatie, voor zover bereikt, is door vrouwen zelf bevochten in haar eigen actie, die men gewoonlijk het feminisme noemt. Voor talloze heren der schepping was deze vrouwenbeweging, dit feminisme, in de tweede helft van de 19de eeuw en in het begin der 20ste, een gruwel. Ook de meeste vrouwen, tevreden met haar drie k's, kerk, keuken, kinderen, moesten er niet veel van hebben. Eerlijkheidshalve moet eraan toegevoegd worden, dat deze beweging lang niet in alle opzichten tactisch en verstandig te werk ging. De eis: gelijke rechten voor man en vrouw werd veelal gebaseerd op een, naar mijn mening, denkbeeldige gelijkheid van man en vrouw in geestelijk opzicht. En de methoden waren er naar: fors mannelijk en dus ontactisch. Hoeveel relletjes hebben de Engelse voorvechters van het vrouwenkiesrecht, de suffragettes, onder leiding van Mrs. Pankhurst niet verwekt en hoe vaak hebben de Londense bobbies niet de handen vol gehad met het herstel van de door deze weerspannige

dames verstoorde orde.

Ik noemde zoëven de geestelijke gelijkheid van man en vrouw een denkbeeldige, omdat zij niet bestaat. De verschillen tussen de mannelijke en de vrouwelijke instelling zijn te duidelijk om tot geestelijke gelijkheid te kunnen besluiten. De man heeft specifiek mannelijke, de vrouw specifiek vrouwelijke eigenschappen, al moet tegelijkertijd vastgesteld worden dat ieder individu als zodanig, man of vrouw, een mengvorm is en niet uitsluitend mannelijk of uitsluitend vrouwelijk. Deze eigenschappen vullen elkaar aan of vervangen elkaar: waar de man vaak vertrouwt op zijn logisch denken, daar gaat de vrouw op haar intuïtie af, haar aanvoelen van de situatie, waar de man zijn schepingsdrang uitleeft in wetenschap en kunst, vindt de vrouw haar hoogste bevrediging in het rechtstreeks deelhebben aan de schepping, het moederschap. Het zou te ver voeren op dit moment hierover verder uit te weiden, maar we mogen wel concluderen: het gaat hier niet om gelijkheid, maar om gelijkwaardigheid, om weliswaar verschillende, maar toch gelijkwaardige facetten van eenzelfde menselijkheid. Op grond van deze gelijkwaardigheid mag men de eis stellen van gelijke rechten voor man en vrouw in het politieke, het economische, het sociale en het persoonlijke leven. In het politieke, het sociale en het economische is die gelijk-gerechtigdheid al goeddeels bereikt.

Maar nu die gelijkstelling in het persoonlijke leven. Hier spelen het inzicht dat man en vrouw gelijkwaardig zijn en dus gelijk-gerechtigd dienen te zijn en de bereidheid de consequenties van dit inzicht te aanvaarden wel een heel grote rol. Zijn wij mannen bijv. niet al te vaak nog geneigd om vast te houden aan een dubbele moraal en in het gedrag van een vrouw af te keuren, wat we voor een man vergeeflijk zouden vinden? Ik zou het niet zó willen stellen: laten we nu maar van een vrouw door de vingers zien, wat we vroeger van een man misschien wel niet zo mooi vonden, maar toch accepteerden, maar omgekeerd: wat we voor een vrouw als fout dienen te beschouwen is dat ook voor een man!

Uit de aard der zaak is de ontmoeting tussen man en vrouw het meest veelzijdig binnen de sfeer van het huwelijk, daar ook kan zij de meeste stof tot spanningen leveren voor beide partijen. Hele kasten kan men met boeken over het huwelijk vullen en uit het feit dat de boeken over dit onderwerp, door ernstige mannen en ook vrouwen geschreven, druk worden gekocht mag men concluderen, dat hier voor zeer veel mensen moeilijkheden liggen, die om een oplossing

vragen. Het is nu niet het uur van de dag om bepaalde problemen uitvoerig te bespreken, maar toch zal ik iets moeten zeggen over de gelijkgerechtigdheid van man en vrouw in het huwelijk.

Dat de mens in het huwelijk geen eeuwigdurende meisjesroman beleeft, vol rozengeur en maneschijn, daarover zullen we het wel eens zijn. Waarschijnlijk ook wel hierover dat de liefde de voornaamste binding moet zijn, de wederzijdse genegenheid en toewijding, die inhoudt een elkander in eerbied benaderen en aanvaarden, met elkaars deugden en gebreken. Men trouwt met een gewoon mens, met zijn hebbelikheden, zijn tekorten en zijn fouten. De roes der eerste verliefdheid gaat voorbij en men moet samenleven ook onder het nuchtere licht van alle dag en wel in een verbintenis, waarvan een eeuwenlange traditie wilde dat de man het hoofd zou zijn. En juist hier gaat het om de principiële aanvaarding van gelijke rechten voor man en vrouw, juist hier komt het niet op de letter van de huwelijkswetgeving, maar op de gezindheid en bereidheid aan. De bereidheid van man en vrouw beide om de ander niet in de weg te staan bij de volledige ontplooiing van haar of zijn persoonlijkheid binnen het kader van een vrijwillig aanvaarde beperking der persoonlijke vrijheid. Dit stelt hoge eisen aan beide echtgenoten. Gelijke rechten betekent ook gelijke plichten, gelijkelijk gedragen verantwoordelijkheid voor beide partijen ten opzichte van elkander. In zo'n huwelijk, dat geestelijke volwassenheid van beide partijen veronderstelt, is geen plaats voor het kindvrouwtje, dat pruilt en mokt als ze niet verwend wordt of haar zin niet krijgt, of voor de huistiran, die alleen als heer der schepping de dienst uitmaakt. In openhartig overleg met een voorzichtig af-tasten van elkaars noden en verlangens zullen de voor deze kleine gemeenschap belangrijke beslissingen genomen moeten worden, zonder dat de een aan de ander wordt opgeofferd.

Dit alles is niet eenvoudig. Vroeger was dat gemakkelijker: de man besliste. Maar ik geloof dat dit minder gemakkelijke ook het betere is, omdat het man en vrouw in een meer volwaardige positie plaatst. Nodig hiervoor zijn, ik zeide het reeds, geestelijke volwassenheid van beide partijen en de bereidheid de consequenties te aanvaarden van de gelijkgerechtigdheid van man en vrouw, die nu ook in onze huwelijkswetgeving ligt verankerd. Maar de wet blijft een dode letter, indien de passende gezindheid en bereidheid ontbreken.

Dr. I. VIJLBRIEF.

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN DE HUMANISTISCHE LUISTERKRING

Frankering bij
Abonnement
UTRECHT

De Heer

Mevrouw

Mejuffrouw

Onbestelbare exemplaren terug aan: Oudegracht 152, Utrecht

Lezingen voor de radio

19 april V.A.R.A. 9.45 Prof. dr. Libbe van
der Wal „Het lot van Kassandra”

26 april V.A.R.A. 9.45 P. J. S. Zwart
„Ruimtevaart”

Aan onze Abonné's

U zult wel verrast zijn, wanneer U dit nummer ontvangt. Het is zo heel anders. Maar als U het gelezen hebt zult U weten, dat bij het verschijnen van dit nummer de oprichting van een luisterkring een feit geworden is.

Wij bieden U als regelmatige lezers en lezeressen een gratis lidmaatschap aan. Uw jaarcontributie is dus begrepen in het reeds betaalde abonnementsgeld voor 1959.

Wanneer wij vóór 30 april a.s. niets van U hebben gehoord nemen wij aan, dat U ons aanbod hebt aanvaard. Wij zenden U dan kort daarna Uw lidmaatschapskaart voor 1959 gratis thuis.